

Stihovi u pesku

SARA ŠERIDAN

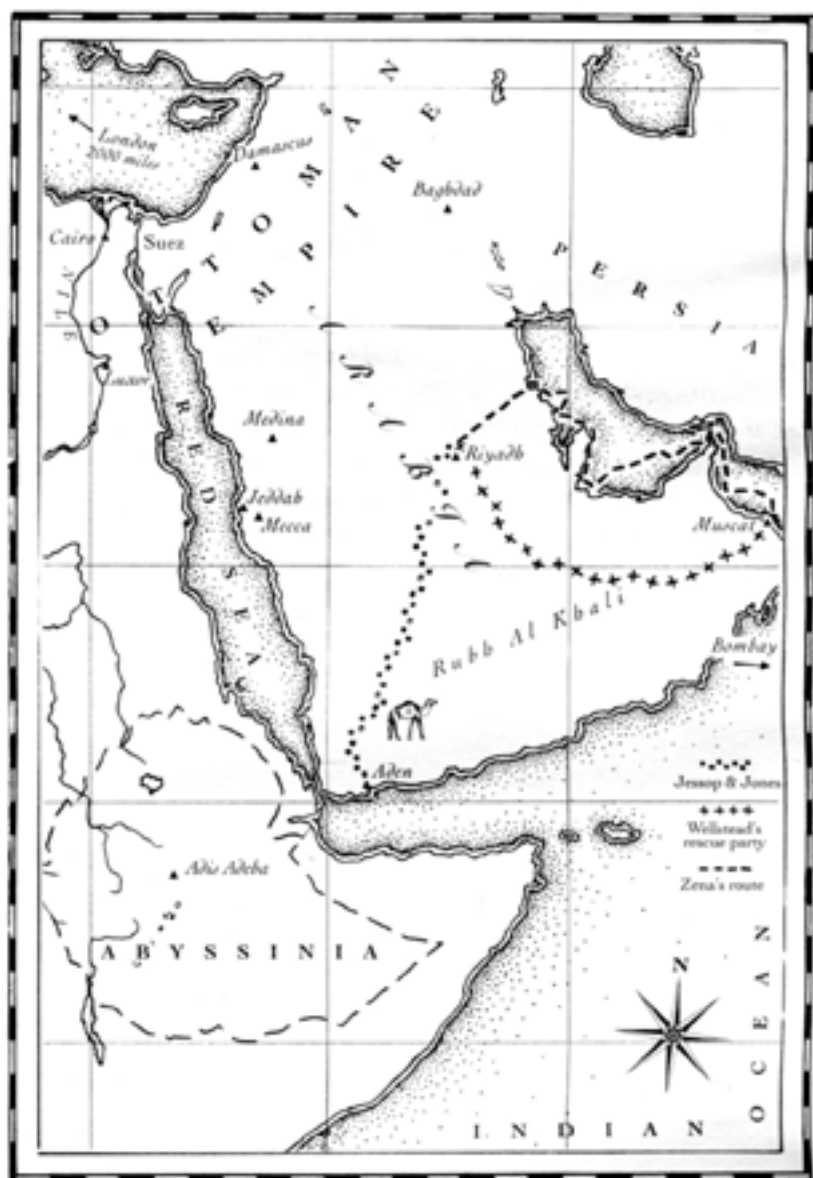
Prevela Zvezdana Šelmić

 izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2014.

Autorkina napomena o jeziku

Ne govorim arapski, a pisanje arapskih reči abecedom dovodi do mnoštva mogućih kombinacija koje nisu bile standardizovane ni dugo posle Velstedovog vremena. Prepisivala sam arapske reči iz ondašnjih rukopisa i nadam se da takav način pisanja nije suviše zbunjujuć za one čije je poznavanje tog jezika bolje od mog.

PRVI DEO

„Tako u Engleskoj, gde im zakon omogućava relativnu slobodu, ljudi robuju užasnom despotizmu konvencionalnosti kakva ne postoji u zemlji kojom se tiranski vlada. To objašnjava zašto se mnogi ljudi naviknuti da žive pod despotskom vlašću osećaju okovano i porobljeno u takozvanim slobodnim zemljama.“

Ser Ričard Fransis Barton (1821–1890)
veliki istraživač Arabije

Poglavlje 1.

ABISINIJA, OSAMDESET KILOMETARA OD OBALE, UTORAK, 11. JUNI 1833.

Obično dolaze noću, otprilike sat pre svitanja. U dalekom Londonu, u Merilebonu, ljupke služavke raspiruju vatru dok noćne ptice i razvratnici baljaju opustelim ulicama vraćajući se kući nakon burne noći. Sve kurve su u krevetima, kao i uvaženi direktori Engleske istočnoindijske kompanije, zabrinuti jedino za to hoće li Francuzima, mada su poraženi, pasti na pamet da osvoje Bombaj, Kalkutu i Delhi i tako oslabe čvrst stisak Engleske nad svojim draguljem. Mada narušenog zdravlja, gospodin Vilijam Vilberfors, junak pokreta za ukidanje ropstva, ubrzo će ustati, odenuće jednostavan sako i tamne pantalone i diskretno, iza scene, govoriti u ime prava nesrećnika hiljadama kilometara udaljenih od Engleske. Čini to već pedeset godina, kako u Parlamentu tako i van njega, i po svoj prilici neće morati još dugo da čeka na ostvarenje svog sna. Ali ovde, u selu, to uopšte nije važno.

Na proplanku okruženom bujnim zelenilom tišina je već narušena, a uspavane kolibe od blata i lišća uveliko poharane. Niko tu ništa ne može i sasvim je svejedno hoće li seljani poskakati iz kreveta s bodežima u rukama, spremni da se suprotstave, ili će se probuditi lagano i pospano, tek dopola svesni dečjeg vrištanja. Jedno ili dvoje najbržih uspevaju da klisnu u mrak; vide im se samo oči kako svetlucaju u tami. Mladići ostavljaju majke i sestre, a jedno dete trči kroz mračnu džunglu vođeno golim nagonom – beži

što dalje od upaljenih baklji i žeravice preostale od sinoćnje vatre. U panici neko prevrće zemljanu posudu i njen sadržaj prosipa se u vatru ispunjavajući ranojutarnji vazduh slankastim mirisom spržene kozje surutke, odranije pripremljene za doručak.

Treba im svega sedam minuta da ih sve pohvataju. Lovci na roblje izuzetno su vešti u ovome. Prvo odvajaju starije na jednu stranu (nisu vredni truda da ih transportuju ni do Zanzibara), a zatim batinaju jednog starca, koji više toliko besno i nepovezano da ga ni sopstvena žena ne razume. Uvek postoji jedan koji izigrava heroja. Obično neki starac. Lovac na roblje po imenu Kasim hladno ga učutkuje.

Njegovo mrtvo telo pada na zemlju i tad nastaje tajac. Seljani se nevoljno pomeraju i staju u kolonu, a onda trgovci počinju da biraju žene. Ovo je najteži zadatak, jer se crne žene u tami ne razlikuju mnogo jedna od druge. Ako su lepe, Abisinke mnogo vrede. Sultani i emiri često uzimaju po jednu-dve crne žene – uostalom, haremi bogataša ne poznaju granice i treba da uključe žene svih boja i rasa. Belkinje su, naravno, najprimamljivije. Većina tih muškaraca nikad nije videla belu boju kože, ali oni koji jesu kažu da im deluje čudno, gotovo neprirodno, kao da je koža nekog strašnog đavola, neke duše izbeljene do kostiju ili strašne aveti. Pa ipak, na ženi deluje privlačno.

U ovom selu žene su tamne poput kafe, a tela su im gipka i vitka. Kasimov prijatelj iz detinjstva i poslovni partner, Asaf Ibn Muhamed, pogledom merka napupele sisice kao da su kolačići. Stigavši do Zine, vrhom sablje podiže joj tkaninu obmotanu oko bokova i pilji u njeno sočno međunožje. Pritom misli samo na zlatnike koje će dobiti za nju kad je odveze u Maskat i kako lako će je prodati. Spušta joj suknju, pa pruža ruku da joj pregleda zube. Potom klima glavom momku s konopcem u ruci.

„Uzimam ovu“, obraća mu se na arapskom. Pogled mu je hladan, a na licu mu poigrava svetlost lampe tako da izgleda kao da je sazdana od lelujavih tankih linija. Bledi i viši od Kasima, Ibn Muhamed deluje elegantno i više liči na učenog čoveka nego na trgovca robljem. Danas ga ništa nije naljutilo, sve ide po planu, te nema razloga da pokazuje svoju inače surovu prirodu. „Da, ova će odgovarati. Nije mršava kao ostale i ne plaši se.“

Skamenjena od straha, Zina se ne usuđuje da diše. Pretvara se da ga ne razume. On deluje smireno i hladno, uveren da ima puno pravo da je tek tako odvede. Kasim ćutke klima glavom, a crne oči svetlucaju mu od zadovoljstva – vidi se da uživa u ponižavanju seljana dok ih procenjuje jedno

Stihovi u pesku

po jedno. Očito neki deo njega uživa u ovakvim situacijama. Za njega to nije samo izvor prihoda – on istinski uživa u trgovini robljem.

Pobeći ću, razmišlja Zina. *Pobeći ću*. Ali od straha ne može da se pomeri. Možda je tako i bolje – lovci na roblje ne ophode se nimalo lepo prema beguncima koje uhvate. Ili ćeš pobeći odmah, ili nikako. Ovo nije vreme za junačenje. Kad su je stražari izveli iz reda, spotakla se o leš svog ujaka, starca kog je Kasim maločas ubio golim rukama. Trudi se da ne gleda nepomično telo. Potiskuje gnev koji joj ključa u stomaku. Čutke pušta da je vežu za ostale, a onda, dok se sunce lagano diže pred njima, lovci na roblje odlaze sa svojim plenom, probranim u selu, i odvođe ih zauvek, daleko od doma i porodice.

Poglavlje 2.

REZIDENCIJA SER ČARLSA MALKOMA,
GLAVNOKOMANDUJUĆEG BOMBAJSKE FLOTE, INDIJA

Dečaćić zadužen za povlačenje konopca plafonske lepeze na dužnosti je već više od dvanaest sati, a njegovi pokreti gotovo ne utiču na teški, ustajali vazduh u prostoriji.

„Osećate li se bolje, Potindžeru?“ pita ser Čarls dok sipa obojici malo svog crvenog porta iz doline reke Duero.

„O da, gospodine. Nemam više groznicu. Prestala je, makar se nadam da jeste“, vedro uverava mladić svog pretpostavljenog, kao da o prehladi razgovaraju u nekom seoskom kriket-klubu. Kao po pravilu, skoro sve novajlije ovde dobiju groznicu, ali Potindžer je najgore prošao te ima sreće što je uopšte preživeo.

„Hajde onda, idi i pogledaj“, pokazuje mu ser Čarls rukom.

Kapetan žurno prilazi stolu od mahagonija i pažljivo gleda u nove pomorske karte Crvenog mora, koje su im pristigle pre samo nekoliko sati. Ti papiri predstavljaju prvi korak ka ostvarenju opšteg zadatka Bombajske flote u tom regionu. Najpre moraju naći način da u roku od mesec dana povežu Evropu i Indiju izbacivanjem afričke etape postojeće rute. Ako to zahteva razvijanje trgovine s Arapima, utoliko bolje. Drugo, treba se postarati da nedavni pomorski gubici britanskih brodova na grebenima tropskog Arabijskog mora budu i poslednji. U trci za postizanjem svetske dominacije bitna je svaka sitnica koja će im omogućiti da budu ispred Francuza. Previše britanskih brodova potonulo je zbog loše iscertanih pomorskih karata.

Na drugim mestima ova taktika donosila je Istočnoindijskoj kompaniji dobre rezultate, a ser Čarlsu prija što je svake godine sve više mesta na karti obojeno u ružičasto i što su ti uspesi dobrim delom postignuti zahvaljujući podvizima njegovih ljudi. Zato sa svakim od njih održava posebne sastanke. „Na taj način najbolje procenjujem njihove mogućnosti“, ima običaj da kaže.

Potindžer odmah uočava da je na novim kartama, iako imaju više detalja, još uvek dosta praznina. „Kad će naši momci završiti ovo?“, pita.

„Tek za oko godinu dana. I to ako oba broda podele posao. Teritorija je opasna, a obala razučena. Poslali smo malu ekspediciju s broda *Palinurus* da istraži unutrašnjost zapadnog dela Arabijskog poluostrva. Da prikupe osnovne podatke. To je za početak.“ Malkomu je drago što se Potindžer odmah uhvatio ukoštac s problemom. „Tim čine jedan poručnik i brodski lekar, poručnik Džouns i doktor Džesop. Krenuli su južno od Meke s lokalnim vodičima i ići će sve do teritorije beduinskog emira, kom smo platili za prolaz. Cela ta teritorija je pustinja. Sastanak je u Adenu, za četiri nedelje.“

„Poslali su tamo lekara?“

„On je oficir baš kao i svaki drugi.“ Ser Čarls bezbrižno odmahuje rukom. Od oficira Bombajske flote očekuje se da prihvati svaki zadatak. Korpus se ponosi fleksibilnošću svojih ljudi – jedan oficir može mnogo toga da promeni. U stvari, većina zadivljujućih uspeha Istočnoindijske kompanije zasniva se upravo na inicijativi i kreativnosti pojedinaca. „Očito je bio voljan“, dodaje ser Čarls.

„Dakle, čak i ako uspemo da obezbedimo Egipat“, glasno razmišlja Potindžer, „i dalje ćemo sve morati da prevozimo preko Sueca.“ Upire prstom u najseverniju luku u Crvenom moru.

Prema ser Malkomovom iskustvu, ovakvi razgovori uvek se vraćaju na to mesto na mapi, ali dobro je što je ovaj momak sve brzo shvatio. Taj uzani pojas kopna leži između njegove teritorije i one pod komandom njegovog brata Paltinja, admirala Britanske kraljevske mornarice u Sredozemnom moru. Braća Malkom zajedno vladaju većinom britanskih mora i drže na oku Francuze za potrebe Njegovog veličanstva. Ipak, po svemu sudeći, ser Čarls je izvukao deblji kraj. Zaliv je podeljen među divljim plemenima, pa čak i ako bi uspeli da potisnu Francuze iz Egipta, Malkom zna koliko je teško prebacivati trupe i veće količine zaliha s jednog mora na drugo, a robu namenjenu trgovini da i ne pominjemo. Nema pogodnog terena za izgradnju pruge kako bi se iskoristio relativno nov pronalazak – parna lokomotiva. Ako nije peskovito i kamenito, onda je prošarano slanim jezerima; mešoviti teren je, prema ser Čarlsovim rečima, najnezgodniji.

Međutim, braća Malkom tesno sarađuju i može se očekivati da će, milom ili silom, uspjeti da reše ovaj problem. Tada će, osim što u imperiji Njegovog veličanstva sunce nikada ne zalazi, i trupe Njegovog veličanstva biti glatko transportovane s jednog kraja na drugi. Ako je Hanibal mogao da pređe preko Alpa, ser Čarls Malkom sigurno će uspjeti da prebaci britanske trupe i robu preko tog uzanog kopnenog pojasa, makar morao koristiti i slonove.

Malkom pažljivo pokazuje Potindžeru na karti kuda namerava da prođe. „O, Francuzima se to neće dopasti“, smeška se mladić.

Malkom frkće kao besna kamila i odmahuje rukom, pokazujući time da ga uopšte nije briga šta se Francuzima dopada. Neki od njegovih prijatelja i poznanika još uvek ne odustaju od ideje da Engleska vrati prevlast nad francuskim lukama, uprkos činjenici što su od Stogodišnjeg rata prošla skoro četiri veka. Ser Čarls Malkom uporan je kao mazga, baš kao i svi iz njegove familije. Otpija još jedan gutljaj vina.

Potindžer upire prstom u tačku koja označava Suec. „Kanal bi bio najlakši način... Ali mapa, gospodine, mapa je najvažnija. Bez nje ne možemo dalje.“

Dečko je bistar. Uspeće.

U tom trenutku ser Čarls primećuje da sluga leži i da je crveni konopac kojim bi trebalo da pokreće lepezu ispustio iz ruke. Dete je čvrsto zaspalo i, ako ga oči ne varaju, iz usta mu cure bale po novom tepihu njegove supruge.

„Dakle, stvarno“, uzvikuje glavnokomandujući Bombajske flote, „nije ni čudo što je ovde toplo kao u pećnici, a mi pokušavamo da razmišljamo.“

Baca olovku preko sobe i pogađa slugu pravo u čelo. Dete se trgne i ispravi se, smrtno uplašeno što je zapostavilo posao, i počinje da se izvinjava blebećući nešto na hindu jeziku. Onda se priseti da posluga ni u kom slučaju ne sme da progovara. Ser Čarls, rumen u licu, zastaje na trenutak i počinje da se smeje prestravljenom dečaku.

„Odlazi!“, pokazuje mu rukom prema vratima. „Nestani i odmah pošalji drugog slugu. Za boga miloga, juni je, prokuvaćemo ovde!“

Dečak se nakloni i nestane. Potindžer sipa sebi novu čašu vina i pruža bocu ser Čarlsu. „Hvala vam, gospodine, što ste mi sve ovo pokazali“, govori mu.

Ser Čarls podiže svoju čašu. Nije uobičajeno da glavni komandant osoblju ukazuje takvu pažnju, ali on voli da lično proceni oficire. „Dobro došli u Bombajsku flotu“, kaže. „U zdravlje Njegovog veličanstva i, naravno, naših momaka na terenu“, govori i u mislima se podseća na to da su ti momci upravo na putu ka njima. Dolaze, polako ali sigurno.

Poglavlje 3.

PUSTINJA RUB EL HALI, NA PUTU KA BEDUINSKOM SELU

U pustinji je toliko vruće da iznenađuje što ljudsko biće tamo uopšte može da diše. Kad se tek zaputio u ovu oblast, koju Arapi zovu *Prazan prostor*, s ciljem da ucrtá njene nepoznate delove u kartu, doktor Džesop nije očekivao da će preživeti. Međutim, sad je već obamro od vreline i sasvim mu je svejedno hoće li ili neće. U svakom slučaju, ubrzo mu je postalo jasno da u pustinji može da se diše i da nije pametno da se pomeraju iz hlada akacije, gde se trenutno sklonio njihov mali karavan. U pustinji je uvek vrelo, ali u junu je nepodnošljivo. Tako je oduvek bilo i biće.

„Čak i u hladovini možeš ispeći meso na pesku“, komentariše on, suvih usta.

On je naučnik i hirurg; zato mora biti u pravu. Poručnik Džouns, kose potpuno slepljene od znoja, jedva uspeva da se mlitavim pokretom ruke saglasi s njim. Mada je svoju uniformu zamenio za komotnu arapsku dželabu, nije siguran da mu ona uopšte pomaže. Od vrućine ne uspeva ni da progovori i upita Džesopa da li je njemu isto toliko teško. Na kraju skida s glave veliku maramu pričvršćenu teškim konopcem, jer ne može više da je podnese. Prokleta marama teža je od šešira i toliko se usijala da mu sad već prži kožu na vratu. Prošlo je podne, a karavan će krenuti dalje tek po zalasku sunca. Da bi udovoljili belcima, njihovi vođiči Arapi složili su se da zbog vrućine putuju samo noću. Inače to ne bi činili, ali ako nevernici, nenaviknuti na ovakve vremenske uslove, budu nastradali, oni neće dobiti ni pare.

U međuvremenu, jedan od nosača, Arapin iz Omana, priprema kafu. Melje zrna i dobijeni prah začinjava prstohvatom kardamoma. Omanci, inače, uvek sa sobom nose platnene vrećice sa začinima, tako da im tela mirišu na tamjan a dželabe na mošus i mleveni kim. Doneli su na Arabijsko poluostrvo miris začina iz zapadne Afrike. Začudo, ti ljudi mogu da rade po vrućini, a pritom se uopšte ne znoje. Evo, čak i sad njegov brat pokušava da pomuže jednu od kamila koje je Džesop kupio na pijaci u Suru, ali životinja, sama kost i koža, ne pristaje da sarađuje. To je ozbiljna stvar. U pustinju ne možete poneti dovoljno hrane i vode, a i ono malo što možete ili se pokvari ili je voda potrebna za kuvanje. Zato je kamilje mleko veoma važno. Ljudi su danima gladni i žedni, i bez njega kao dopune ishrani mešine s vodom brzo bi se ispraznile. Omanac prvo vezuje noge kamili debelim konopcem, onako kako se to obično čini da bi sprečili životinju da odluta pustinjom dok se karavan odmara. Dok kamila nonšalantno žvaće sitno lišće koje čupka s oskudnih, skoro golih grmova mlečike, Arapin nestaje iza svog prtljaga. Džesop isteže vrat ne bi li video šta radi. Mada mu je i sama pomisao na sveže mleko vrlo primamljiva, zanimaju ga i arapski običaji. Zbog toga je i došao ovamo: da istraži šta je od tih običaja prihvatljivo, kako da trguje s ovim narodom, kako da snabdeva britanske brodove i kako da ih zaštiti od napada. Njegov zadatak je da otkrije tajne ove surove zemlje i sazna može li Engleska od nje imati koristi. Doktor jedva čeka povratak kući u Nortamberland, gde će zabavljati prijatelje pričama s ovog uzbudljivog putovanja. Već je smislio i naslov za svoju knjigu. Siguran je da će mu iduće zime to biti glavna zanimacija.

Dok mu, poput osvežavajućeg povetarca, kroz glavu prolaze slike pejzaža njegovog rodnog Nortamberlanda – brda prekrivena snegom i jezera pod tankim slojem leda – doktor prihvata pruženu kafu. „Hvala“, kaže. *Shukran*.

Džouns uspeva samo kratko da klimne glavom, mada ga je, samo trenutak kasnije, malo razmrdao gorak ukus kafe. Sad već žali što je uopšte krenuo u pustinju. Na palubi *Palinurusa* mogao je makar da se nada nekom povetarcu. Ovako, na obalu će se vratiti za desetak dana, a na brod tek dve nedelje kasnije. To mu se čini kao čitava večnost u ovom vrelom i suvom paklu kroz koji putuju. Mada će svakako istrpeti – svi su rešeni da izdrže.

Arapin pijucka kafu čučeci pored dvojice belaca. „Večeras ćemo imati mleka, *in š'allah*“, obraća im se.

Stihovi u pesku

Ako bude Alahova volja.

„Hoćemo li uskoro stići do tih Beduina?“, proverava Džouns.

Ovaj odmahuje glavom. „Možda tek sutra.“

Beduinsko naselje je tek polovina puta – treba se i vratiti odande. Međutim, mada su unapred dogovorili putanju i cenu, rokovi su, silom prilika, nejasni. Ali sad kad su krenuli, Beduini će očekivati njihov dolazak. Jer vesti se u pustinji brzo šire, brže nego u Londonu – shvatiće njih dvojica uskoro – jer u gradu čovek još i uspe ponešto da zadrži za sebe. Iskusan vodič ispričaće vam čitavu priču iz samo nekoliko prostih šara u pesku. Ovi ljudi umeju da razlikuju tragove pojedinih kamila, znaju koliko je ljudi u grupi i koliko je povređenih ili bolesnih. Precizno pamte sve vrste tragova koje svaka kamila ostavi za sobom, znaju oblike njihovih kopita i način hoda. Čim vide trag u pesku, odmah znaju jaše li kamilu stranac. Iz osušenog kamiljeg izmeta ispričaće vam sve tajne davno otišlog karavana. Pravi su vidovnjaci.

Džounsa ne zanimaju domoroci, kao ni njihova veština čitanja tragova. Poručnik samo želi da sazna što više o transportu arapskih konja u Evropu – što je pre njegov lični interes, a ne mornarice kojoj služi. Rasni konji jedina su civilizovana, međunarodno priznata roba koju Arabija može da ponudi. Robove više ne mogu slati u London, a vrlo je verovatno da će Imperija uskoro u potpunosti zabraniti trgovinu ljudima i više neće biti slanja ni na zapad. Pre dolaska ovamo, Džouns se nadao da će u Arabiji pronaći dragulje. Maštao je o biserima krupnim poput zrna muskatnog grožđa, o smaragdima dovoljno velikim da popune pupak mlade služavke i dijaman-tima, sjajnim i brojnim kao što su zvezde nad pustinjskim nebom. Ubrzo su mu se, međutim, snovi raspršili. U Arabiji je većina žitelja siromašna kao i oni u Evropi, a do bogatstva se teško dolazi. Običan farmer u Engleskoj verovatno ima više materijalnih dobara nego prosečni emir. Polako je počeo da shvata da se ni on, a ni njegov kralj ovde neće naročito opariti. *Ne čudi me što je ova prokleta zemlja prepuna prosjaka. Ti Arapi su teške golje.*

Džouns ispija kafu i još jednom proklinje dan kada su ga poslali ovamo iz Bombaja, gde se lepo provodio s oficirskim ćerkama i kockao po otmenim kafanama. Vinski podrumi u Indiji bili su mnogo bolji nego što je očekivao, a zahvaljujući velikom broju Škota u svakom puku, nisu oskudevali ni u odličnom viskiju. Nasuprot tome, Arabija je nemilosrdna zemlja, i mada mu se čini da neki oficiri čak uživaju u teškoćama, to se svakako ne odnosi na njega. Jedva uspeva da uradi ono što mora i iskreno se nada da će se iz svega ovoga izvući sa što više lične koristi.

„Bože blagi“, mrmlja Džesop sebi u bradu, ispravivši leđa i piljeći u momka koji nešto petlja oko kamile. „Ovo još nisam video!“

Drugi Arapin dovršava kafu i počinje glasno da se smeje preneraženim belcima koji su upravo shvatili šta njegov brat radi. Pritom iz kožne torbice izvlači drvice kojim pažljivo čačka zube, gledajući zgranuta lica Džesopa i Džounsa.

„Gospode bože“, ponavlja Džouns, sav crven u licu. *Čega li ću se sve nagledati u ovoj ludoj zemlji.* „Da li on to stvarno...?“

„Da, da, stari moj“, klima glavom Džesop. Doktor je odrastao na farmi i zna mnogo o domaćim životinjama, ali glas mu je pun neverice. „Mislim da guzi kamilu.“

„Uskoro će nam dati mleko. Vrlo brzo“, uverava ih Arapin poluglasno.

Ovo mesto je užasno. Džouns se stresa. Žedan je, naravno, i gladan kao vuk, ali sad više nije siguran da li će moći da pije kamilje mleko.

Poglavlje 4.

Zina nikada nije videla more i iznenađena je prizorom. Zapanjujuće je plavo, a nemilosrdno afričko sunce poigrava na njegovoj površini pa deluje kao da je voda prošarana dijamantima ili zvezdama. Ali još divniji je zvuk – valjanje talasa koji zapljuskuju pesak zvuči kao glas nekog veličanstvenog boga. Lovci na roblje dopuštaju grupi da se za trenutak zaustavi i robovi se okreću prema onom čemu je Zina u sebi dala ime *veliko plavo*. Toliko je očarana veličanstvenim prizorom da joj je skoro milo što su je doveli ovamo, te ushićeno posmatra vodu dok joj se ruke ježe od zvuka talasa.

Prizor je veličanstven, ali neki ga se i plaše, a čuju se i vrisci. Lovci na roblje pažljivo gledaju lica zatočenika. Ovo je nalik na ritual – kao da to uvek rade. Grupa za trenutak ćuti, a posle prvobitnog straha sve ih obuzima strahopoštovanje. Domoroci se i inače klanjaju kišnim oblacima i suncu, prinose žrtve bogu groma, ali ovo pred njima je toliko ogromno da je skoro nepojmljivo. Kao da su ih doveli na sam rub sveta. Trgovci su oteli najmlađe iz svakog plemena, tako da osim Zine, koja je s navršenih sedamnaest jedna od najstarijih u grupi, ostala deca nikada nisu ni čula za more.

Nisam imala pojma da je ovako, ovako... Misao se sama prekida jer ne uspeva da pronađe pravu reč kojom bi opisala ovu neverovatnu sliku. Dok ona traga za odgovarajućim pridevom, jedan dečak se odvaja od grupe i trči prema moru. Trgovci su tog jutra zaključili da su roblju dovoljno slomili duh i da ih dalje mogu voditi bez okova koji ih usporavaju. Sad ga gledaju kako podvriskuje dok trči, dugonog, pravo u vodu, gde željno pada ničice jer ih već danima muči žeđ. Od polaska iz sela dobijali su vrlo malo vode.

Dečak prekasno shvata da je more slano. Dvojica lovaca na roblje polako idu za njim i izvlače ga iz talasa. Udaraju ga smejući se, a on se presamiti u pesku tako da je teško poverovati koliko je graciozno maločas trčao ka vodi.

„Budalo, otrovaćeš se.“

Zina je uznemirena. More je toliko lepo da joj je čudno što je smrtonosno – to joj nikada ranije nisu rekli. No već zna da u životu, daleko od svega što joj je poznato, stvari obično nisu onakve kakve se čine.

Kasim i Ibn Muhamed pokazuju rukom grupi da krene. Zina čuje Kasima kako govori: „Baš me je zanimalo koji će se prvi osmeliti.“

Ibn Muhamed ćutke pilji ispred sebe. „Glupo dete. Neće stići živ do grada.“

Svi se slažu s njim kao da je to sasvim normalno, kao da se svaki put dešava. Zina se pita da li je u ovim okolnostima radoznalost uvek opasna po život. Ili je problem u dečakovoj preduzimljivosti – da li će mu doći glave sama činjenica da je pokušao da pomogne sebi? Hvata je jeza iako sija sunce. Kuda ih to, zaboga, vode? Šta nameravaju s njima? Sad kad su ih odvezali, ne razume šta je to sprečava da potrči nazad u žbunje i pronađe put do kuće. Oni koji su ostali u selu dosad su već sahranili njenog ujaka, popravili su ono što je ostalo od sela i pokušavaju da nastave s normalnim životom, kao što je njena porodica oduvek činila. Uplašena je, ali istovremeno i fascinirana – pre svega okeanom. Privlači je i to što će videti sveta – mesta o kojima je samo slušala, ali ih nikad nije videla. Baca pogled prema šipražju, ali odmah zatim spušta glavu i gleda u stopala. Njihovi čuvari su stalno na oprezu. Spavaju u smenama i mogu da nanjuše otpor, ili možda hrabrost. Zakorači u stranu ili se spotakni i odmah ćeš osetiti bič. Kasimu oči sijaju, a Ibn Muhamedove su uglavnom hladne i okrutne. Zina nikada pre nije videla takve ljude. Svi ih se plaše i dovoljna je jedna njihova reč pa da skoče da poslušaju. Njihov autoritet je ogroman.

Ostaću ovde, odlučuje ona, osećajući mučninu. Važno joj je da može barem da se pretvara da ima izbora.